

Н. Сиязбаев, Е. А. Бөкетов ататындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің 1-бағам студенті

Ғылыми жетекшісі: Ж. С. Рамазанова, Е. А. Бөкетов ататындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің журналистика кафедрасының доценті, филология ғылымдарының кандидаты

ТЕЛЕЖҮРГІЗУШІ ШЕБЕРЛІГІ

Барлық бұқаралық ақпарат құралдарының ішіндегі ең кенжесі телевидение саласы әлі көп зерттеуді қажет етеді. Қазақ телевиденисеі 1958 жылдың көктемінен бастап алғаш хабарларын таратады. Екі адамның сұқбатына құрылған бағдарламалар, көңілді ойын-сауық хабарларының барлығы қарапайым көрермен көңілінен шығу үшін дайындалатын өнім. Әдетте, адам теледидардағы үн ырғағымен оянады, ертеңгілік жаттығу жұмыстарын да сол арнада өтіп жатқан жаттығулармен бірге жасайды. Телевидение өнерінен хабары жоқ жалпақ жұрт түісіне бермейді. Ал білген адамға олқылықтар көзге бірден көрініп-ақ тұрады. Отандық телеарналарда техникалық мүмкіндігі жағынан бес қаруы сай тұрған «Хабар» агенттігін ерекше атауға болады. Нағыз шығармашыл ұжыммен білікті техника мамандары бір тоғысқан жерде, әрине, нағыз кәсіби телеарна құруға болады. Бүгінгі телепулицистердің шеберлікті ұштап, талмай іздене беруі күнделікті істердің заңды бөлшегіне айналуы тиіс. Қазақ тіліндегі саяси-әлеуметтік, экономикалық бағдарламалардың пішіні қалай болуы керек? Қоғамдық-саяси тақырыптағы бағдарламалардың ұлттық табиғатын қайтсек табамыз? Ұлттық телехабарлардың беделін қалай көтеріп, мәнді де, сәнді етуге болады? Мәндісі әрі қажеттісі хабарларда ұлттық тілді жүргізуге тырысу керек. «Хабар» арнасынан тікелей эфирде берілетін «Бетпе-бет» бағдарламасы көпшіліктің ақылшысына, жағымды хабардың жаршысына айналғалы қашан. Осы орайда хабардың алғаш жүргізушісі Нұртілеу Иманғалиұлының тәжірибесі мен тарихына көз жүгіртуге тура келеді. Бағдарламада жүргізушінің сөз саптауы, хабарларды көпшілік түсінігіне, жанына жақын етіп ұйымдастыра білуі эфирге аға буын мен орта толқынның өздерін көбірек тартуы халықтың дәстүрмен сабақтастығын көрсетеді. Көрермен ықыласы үшін күресте жеңіске жетпесек, онсыз да қағынан жеріген, ана тілі мен дәстүрінен алшақтап кеткен жас толқынна көкірегінде ұлттық сана-түсініктерді қалыптастыруымыз екіталай. Н. Иманғалиұлы ана тіліміздің мөлдіріне қанып ішіп, тіл тазалығы мен сөйлеу нақышына ерекше мән береді. Оған өзі жүргізген хабарларындағы сөз саптауы мен ой тереңдігі куә. «Бетпе-беттің» әрбір санында ел көкейіндегі өзекті мәселе көтеріліп, ол әңгіме арқауына өзек болып, көпшілік көңілін күпті етіп жүрген сұрақтарға жауап іздеп жатты. Бірде, хабар ел азаматтарының бірі, қадірменді ақсақал Асанбай Асқаровтың қайтыс болған күнінің кешінде Н. Иманғалиұлы ол кісінің үзенгілес жолдастары әрі көңіл жақын адамдармен студияда сұхбат өткізді. Әңгіме кезінде ел басқарған тұлғаның көзі тірі кезіндегі аңызға айналған өмірі төңірегінде болды. Хабар қонақтарының бірі А. Батталханов ақсақал нақақтан жабылған жаладан түрмеге түскен Асанбай ағаның ұстамдылығы мен қиындыққа қарсы тұрған ерлігін жырдай етіп айтты. Ал әңгіменің осылай өрбуіне де телепублицистің қатыстылығын әрі біліктілігін айтуға тиіспез. Өзі де хабар қонақтарының көлеңкесінде қалмай, төрде өзі отырып, студияның иесі екендігін танытуы тектілік емей, немене? Азулы ел ағаларының кейде бас бермей бұра тартқан шақтарында ол тізгінді тез жиып, студияны уысынан шығармауға тырысты. Ең бастысы, ой жинақы, сұрақ нақтылы, жауап ықшам. Жинақылық-нақтылық-ықшамдылық. Тележурналист біткеннің күні бүгінге дейін бағындыра алмай келе жатқан биіктері. Кез келгеннің уысына түсіп, қиялына қонақтай бермейтін сәттілік. Оған интеллектуалдық алымдылық пен ойда жинақылық, тақырыпта мағыналық, логикада тереңдік керек. Ізденіс, пікірталас, зерттеу және салыстыру. Осылардың бәрі де тақырыптың өзектілігінен бастау ала отырып, басты өзекке көпшілікті жеңіл алып шығу. Сонда ғана тележүргізуші аудиторияның ықыласына бөленіп, көпшіліктің сүйіктісіне айналады. Кәсіби шеберлігі кемелденген Нұртілеу Иманғалиұлы өзінің бай тәжірибесін өскелең ұрпаққа үлгі етіп келеді.